Evropský parlament
2019-2024

Výbor pro zaměstnanost a sociální věci

2022/2170(INI)

5.5.2023

NÁVRH ZPRÁVY

o tvorbě pracovních míst: spravedlivá transformace a společensky odpovědné investování
(2022/2170(INI))

Výbor pro zaměstnanost a sociální věci

Zpravodajka: Sara Matthieu

OBSAH

Strana

NÁVRH USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU 3

VYSVĚTLUJÍCÍ PROHLÁŠENÍ.....8

NÁVRH USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU

o tvorbě pracovních míst: spravedlivá transformace a společensky odpovědné investování
(2022/2170(INI))

Evropský parlament,

– s ohledem na doporučení Rady ze dne 16. června 2022 ohledně zajištění spravedlivé transformace na klimatickou neutralitu[1],

– s ohledem na dohodu přijatou dne 12. prosince 2015 na 21. konferenci smluvních stran (COP) Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu v Paříži (Pařížská dohoda),

– s ohledem na sdělení Komise ze dne 11. prosince 2019 nazvané „Zelená dohoda pro Evropu“ (COM(2019)0640),

– s ohledem na sdělení Komise ze dne 14. července 2021 nazvané „Fit for 55“: plnění klimatického cíle EU pro rok 2030 na cestě ke klimatické neutralitě (COM(2021)0550),

– s ohledem na prohlášení o podpoře podmínek pro spravedlivou transformaci na mezinárodní úrovni ze dne 4. listopadu 2021, které bylo přijato na 26. konferenci smluvních stran (COP26) v Glasgow,

– s ohledem na sdělení Komise ze dne 23. února 2022 o důstojné práci na celém světě v zájmu globální spravedlivé transformace a udržitelného oživení (COM(2022)0066),

– s ohledem na sdělení Komise ze dne 4. března 2021 nazvané Akční plán pro evropský pilíř sociálních práv (COM(2021)0102),

– s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1056 ze dne 24. června 2021, kterým se zřizuje Fond pro spravedlivou transformaci[2],

– s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/241 ze dne 12. února 2021, kterým se zřizuje Nástroj pro oživení a odolnost[3],

– s ohledem na sdělení Komise ze dne 17. září 2020 nazvané „Celounijní posouzení integrovaných vnitrostátních plánů v oblasti energetiky a klimatu. Prosazování zelené transformace a podpora hospodářského oživení prostřednictvím integrovaného plánování v oblasti energetiky a klimatu“ (COM(2020)0564),

– s ohledem na sdělení Komise ze dne 1. července 2020 nazvané „Evropská agenda dovedností pro udržitelnou konkurenceschopnost, sociální spravedlnost a odolnost“ (COM(2020)0274),

[1] Úř. věst. C 243, 27.6.2022, s. 35.
[2] Úř. věst. L 231, 30.6.2021, s. 1.
[3] Úř. věst. L 57, 18.2.2021, s. 17.

– s ohledem na sdělení Komise ze dne 5. května 2021 nazvané „Aktualizace nové průmyslové strategie 2020: budování silnějšího jednotného trhu pro oživení Evropy“ (COM(2021)0350,

– s ohledem na doporučení Rady ze dne 24. listopadu 2020 o odborném vzdělávání a přípravě pro udržitelnou konkurenceschopnost, sociální spravedlnost a odolnost[4],

– s ohledem na návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zřizuje rámec opatření pro posílení evropského ekosystému výroby produktů technologií pro nulové čisté emise (akt o průmyslu pro nulové čisté emise) (COM(2023)0161),

– s ohledem na článek 54 jednacího řádu,

– s ohledem na stanovisko Výboru pro regionální rozvoj,

– s ohledem na zprávu Výboru pro zaměstnanost a sociální věci (A9 0000/2023),

A. vzhledem k tomu, že ekologická transformace výrazně rozšíří hospodářské činnosti související s energií z obnovitelných zdrojů, energetickou účinností a oběhovým hospodářstvím a současně změní jiné hospodářské činnosti;

B. vzhledem k tomu, že součástí spravedlivé transformace by mělo být využití příležitosti k vytváření kvalitních pracovních míst, boji proti diskriminaci na pracovišti a ke zvýšení pracovních norem;

C. vzhledem k tomu, že v odvětvích, v nichž by měla podle očekávání vznikat pracovní místa při přechodu na uhlíkově neutrální ekonomiky, převažují i nadále muži;

D. vzhledem k tomu, že dosažení uhlíkové neutrality do roku 2050 bude vyžadovat předjímání změn a zavedení vhodných rámcových podmínek na podporu přechodu z jednoho zaměstnání do druhého, včetně nezbytné kvalifikace, rekvalifikace a prohlubování dovedností současné pracovní síly;

E. vzhledem k tomu, že se odhaduje, že do roku 2030 budou na opatření v oblasti klimatu chybět ročně investice ve výši 520 miliard EUR;

F. vzhledem k tomu, že předpokladem spravedlivé, inkluzivní a úspěšné transformace je účast pracovníků a odborů na jejím řízení i na předvídání a sociálním řízení změn;

Příležitosti zeleného hospodářství z hlediska trhu práce

1. zdůrazňuje, že přechod na obnovitelné a oběhové společnosti a hospodářství vytváří potenciál jak pro tvorbu nových pracovních míst, tak pro přeměnu stávajících pracovních míst na zelená a udržitelná pracovní místa, a to prakticky ve všech odvětvích;

2. konstatuje, že příležitosti, které ekologická transformace skýtá z hlediska pracovních míst, jsou rovněž propojeny s udržitelnými hospodářskými činnostmi, jako je energetická renovace, opravy a ekologické zemědělství, které jsou náročnější na

[4] Úř. věst. C 417, 2.12.2020, s. 1.

pracovní sílu než činnosti, které nahrazují;

3. konstatuje, že transformace má značný potenciál, pokud jde o tvorbu místních pracovních míst, která nelze přesunout do zahraničí, což by přispělo k posílení evropské svrchovanosti a odolnosti;

4. vyzývá Komisi, aby vypracovala koncepční pokyny, v nichž by definovala zelené pracovní místo, a to na základě jeho potenciálu pro ekologizaci hospodářství, jeho příspěvku pro zdraví a dobré životní podmínky lidí a důstojnou práci;

Důstojná práce a spravedlivá transformace

5. zdůrazňuje, že ekologickou transformaci trhu práce by měla doprovázet vzestupná konvergence v zájmu zlepšení pracovních podmínek a přitažlivějších profesních drah;

6. opakuje svou výzvu, aby financování EU, včetně státní podpory, bylo podmíněno cíli veřejné politiky, zejména sociálními požadavky; zdůrazňuje, že veřejné orgány by měly jít příkladem a stanovit sociální kritéria při zadávání veřejných zakázek; vyzývá k revizi směrnice o zadávání veřejných zakázek, aby se zajistilo, že společnosti, které z ní mají prospěch, budou podporovat kolektivní vyjednávání, kvalitní pracovní místa a učňovskou přípravu, důstojnou a rovnocennou odměnu a odbornou přípravu;

7. připomíná, že strategie EU v oblasti zdraví a bezpečnosti by měla zohledňovat specifická rizika v nových odvětvích a zahrnovat rizika vyplývající ze změny klimatu a zhoršování životního prostředí;

8. zdůrazňuje, že je důležité zapojit mladé lidi do plánování transformace; vyzývá členské státy, aby mladým lidem usnadňovaly přístup k placeným, kvalitním a inkluzivním stážím a učňovské přípravě;

9. zdůrazňuje, že rovnost žen a mužů by se měla stát nedílnou součástí strategií zelené ekonomiky; vyzývá Komisi a členské státy, aby přijaly veškerá opatření k zajištění toho, aby již existující nerovnosti mezi ženami a muži nebyly přenášeny do nově vznikající zelené ekonomiky;

Dovednosti pro spravedlivou transformaci

10. zdůrazňuje, že je nutné nabízet vzdělávání a odbornou přípravu v oblastech souvisejících s dovednostmi, které – jak bylo zjištěno – jsou požadovány na trzích práce a v odvětvích orientovaných na budoucnost, aby se zajistilo, že trh práce bude připraven na ekologickou transformaci;

11. zdůrazňuje, že každý pracovník musí mít individuální právo na vzdělání, odbornou přípravu zaměstnanců a celoživotní učení, což by se mělo odrážet ve všech politikách EU i členských států v oblasti životního prostředí, jakož i ve strategiích podniků ke zmírňování změny klimatu a přizpůsobení se této změně; zdůrazňuje skutečnost, že právo na odbornou přípravu by mělo zahrnovat placené studijní volno;

12. zdůrazňuje úlohu sociálního dialogu, kolektivního vyjednávání a sociálních partnerů při navrhování vnitrostátních a odvětvových dovedností a dovedností specifických pro

jednotlivé společnosti v rámci kvalitních strategií zaměstnanosti a odborné přípravy;

13. vyzývá členské státy, aby do vzdělávacích a odborně vzdělávacích systémů zahrnuly udržitelný rozvoj, environmentální kompetence a dovednosti;

14. zdůrazňuje, že odborná příprava by měla být dostatečně kvalitní a měla by vést k získání kvalifikací, které budou validovány prostřednictvím transparentních a jasných systémů uznávání a certifikace, což umožní jejich srovnatelnost;

Soudržnost veřejné politiky s cílem plně rozvinout potenciál ekologické transformace v oblasti tvorby pracovních míst

15. zdůrazňuje, že je důležité uplatňovat v plném rozsahu právní předpisy v oblasti životního prostředí, neboť to má zásadní význam pro plné využití potenciálu spojeného se zelenou ekonomikou, a tudíž i pro tvorbu pracovních míst;

16. vyzývá Komisi, aby u všech právních předpisů v oblasti životního prostředí prováděla posouzení socioekonomických dopadů s přihlédnutím k pracovním místům, dovednostem a pracovním podmínkám;

17. vyzývá k revizi nařízení o správě energetické unie s cílem aktualizovat vnitrostátní plány v oblasti energetiky a klimatu v souladu s cíli spravedlivé transformace;

18. zdůrazňuje význam členských států při podpoře odvětvového sociálního dialogu a kolektivního vyjednávání, zejména v nově vznikajících zelených odvětvích, a také při začleňování malých a středních podniků; zdůrazňuje, že směrnice o minimální mzdě představuje velkou příležitost k posílení kolektivního vyjednávání a přítomnosti odborů v rozvíjejících se odvětvích;

19. vyzývá k aktualizaci směrnice 2002/14/ES o informování zaměstnanců a projednávání se zaměstnanci v EU tak, aby byla práva na informace a konzultování zahrnuta do plánů transformace prováděných společnostmi v rámci jejich činnosti a hodnotového řetězce;

20. vyzývá k tomu, aby všechny společnosti, jichž se ekologická transformace dotkne, přijaly na základě jednání s odbory a zástupci zaměstnanců povinně plány spravedlivé transformace;

21. vyjadřuje politování nad tím, že návrh Komise na přezkum správy ekonomických záležitostí nevytváří dostatečný fiskální prostor pro členské státy, aby mohly provádět ekologické a sociální investice v potřebném rozsahu;

22. vyzývá k zásadnímu posunu v EU, a to od zdanění mezd ke zdanění majetku, aby se tak podnítila tvorba pracovních míst a snížily nerovnosti;

23. zdůrazňuje význam silných záchranných sítí, které doplňují opatření na podporu tvorby pracovních míst a zajišťují, aby nikdo nebyl opomenut, včetně odpovídající podpory minimálního příjmu, přiměřených dávek v nezaměstnanosti a minimálních mezd;

Investice do tvorby udržitelných pracovních míst: úloha investic

24. uznává, že při zajišťování finančních prostředků pro organizace, které se zabývají

sociálními a environmentálními potřebami, hraje důležitou úlohu společensky odpovědné investování, přičemž je výslovně očekávána měřitelná sociální a environmentální návratnost, mimo jiné pokud jde o zaměstnanost a kvalitu pracovních míst;

25. zdůrazňuje klíčovou úlohu soukromého a finančního sektoru, pokud jde o směřování prostředků k udržitelným investicím a umožňování přechodu na klimaticky neutrální hospodářství;

26. vyzývá k urychlenému vytvoření Evropského fondu suverenity s nově přidělenými finančními prostředky EU, který by mobilizoval rozsáhlé investice do ekologických technologií;

27. vyzývá ke zvětšení objemu a tematického rozsahu Fondu pro spravedlivou transformaci;

28. vyzývá Komisi, aby i nadále monitorovala a podporovala investice a výdaje na vytváření kvalitních pracovních míst v rámci nástroje NextGenerationEU, Nástroje pro oživení a odolnost a Evropského sociálního fondu plus a aby zajistila, že Evropský parlament bude do problematiky úzce zapojen i v budoucnu;

°

° °

29. pověřuje svou předsedkyni, aby předala toto usnesení Radě a Komisi.

VYSVĚTLUJÍCÍ PROHLÁŠENÍ

Důsledky klimatické změny jsou vážné a mohly by být i katastrofické. Zvrácení tohoto trendu je zásadní pro naši planetu, budoucí generace i pro ochranu pracovních míst a práv pracovníků. Za tímto účelem je třeba zavést strategie ke zmírnění změny klimatu a k přizpůsobení se této změně ve všech odvětvích našeho hospodářství. Dekarbonizace hospodářských odvětví přinese příležitosti k vytváření nových pracovních míst, zejména v odvětví energetiky a oběhového hospodářství.

Roky dovedností a navrhovaný akt o průmyslu pro nulové čisté emise kladou značný důraz na úlohu, kterou při transformaci hrají dovednosti. Zvyšování kvalifikace, rekvalifikace a celoživotní učení jsou v každém případě klíčové prvky pro zajištění spravedlivé a inkluzivní transformace. Spravedlivá transformace se však netýká pouze odborné přípravy a dovedností.

Ekologická transformace by měla pro pracující osoby skýtat příležitost, že bude vytvořeno více lepších pracovních míst, která budou stabilní, budou poskytovat spravedlivý plat a důstojné pracovní podmínky, přičemž do všech fází procesu by měli být zapojeni pracovníci i odbory. Při přechodu na čisté nulové emise by zaměření pouze na dovednosti a počet vytvořených pracovních míst nepřineslo spravedlnost, pokud by i nadále rostla chudoba a nerovnost pracujících, ekonomická nejistota a nejistá zaměstnání. Jsou zapotřebí změny, které by měly umožnit vzestupnou konvergenci, aniž by ohrožovaly kvalitní zaměstnanost.

Veřejná podpora podniků by zároveň měla být vždy podmíněna dodržováním práv pracovníků. EU a členské státy mohou mít silný stimulační účinek a zajistit, aby společnosti, které mají prospěch z podpory EU, zlepšily své pracovní podmínky a investovaly do udržitelných pracovních míst.

Je zřejmé, že ani veřejný, ani soukromý sektor nemůže být spokojen se situací na trhu práce v souvislosti s transformací. Aby byla transformace spravedlivá, je třeba důsledně předjímat změny, a to z hlediska společnosti, regulace a investic. Systém pobídek by měl podporovat vytváření kvalitních a udržitelných pracovních míst, přičemž by měly být upřednostňovány investice s pozitivním dopadem na životní prostředí a společnost.